Telemetria hlucháňa hôrneho (*Tetrao urogallus*) v Kremnických vrchoch a vo Veľkej Fatre

Ing. Mária Apfelová & Radovan Reťkovský, ŠOP SR, Správa NP Veľká Fatra

© Mária Apfelová

Vľavo hlucháň z Kremnických vrchov, vpravo hlucháň z Veľkej Fatry

Odchyt a osadenie vysielačky – 19.4.2016 Kremnické vrchy

Nadm. výška - 1275 m n.m.

V spolupráci s užívateľom územia - ML Kremnica

Vysielačka zn. ATS, ručná anténa, prijímač Alinco

Porast: 5. stupeň, (NPR), 110 rokov,

zakm. 0,65, ochranný les, smrek 100%,

Sklon 15%, exp. J

Hlucháň veľmi kontaktný, agresívny

28.4.2016
Kremnicke vrchy

Nadm. výška 1280 m

Porast: 100 r., zakm. 0,65, OL, 5. stupeň (NPR), 95% smrek, 5% jarabina

Exp. J, sklon 15%

Hlucháň agresívny, prilietal zo vzdialenosti cez 50 m

6.5.2016 Kremnické Vrchy

Nadm. výška 1280 m

Porast : 100 r., zakm. 0,65, ochranný les, 5. stupeň (NPR), smrek 95%, jarabina 5 %

Sklon 15 %, exp. J

Hlucháň stále v blízkosti chodníka, agresívny, veľmi kontaktný

13.5.2016
Kremnické vrchy

Nadm výška 1273 m

Porast: 100 r., 5. stupeň (NPR), 0,65 zakm.,

95% smrek, jarabina 5%

15 % sklon, J exp.

Hlucháň blízko chodníka, stále tokal, agresívny menej

Na krku rana

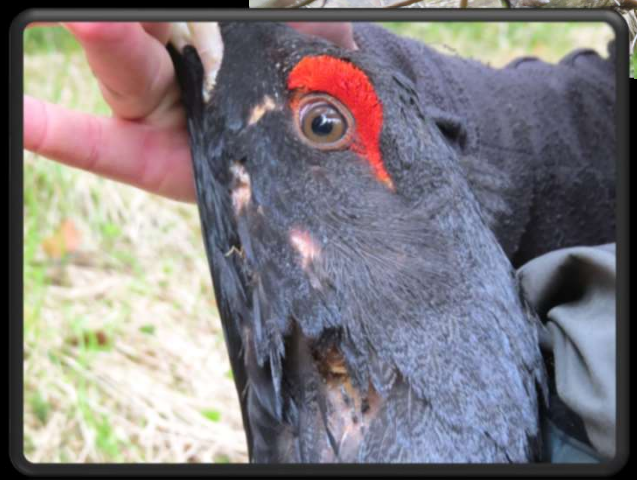

19.5.2016
Kremnické vrchy

Odchyt a krúžkovanie (č. 123)

Poranenie na krku stále viditeľné

Hlucháň tokal, stále agresívny, ale menej

Nadm. výška 1265 m

Porast pod NPR – 70r. , zakm. 0,8, hospodársky les,

Smrek 95%, buk 5%

,JV exp., sklon 20%

Hlucháň tokal, agresívny a kontaktný. Reagoval aj na iné prelietajúce vtáky – sýkorky – bežal k miestu kam dosadli. V hospodárskom lese sa zdržiaval v miestach s množstvom mŕtveho dreva po prerezávke alebo prebierke.

27.5.2016
Kremnické vrchy

Nadm. výška 1257 m

Porast : 65 r., zakm 0,7, ochranný les, 5. stupeň (NPR) 100% smrek

Exp. SV, 20% sklon

ML B. Bystrica

Netokal, nevykazoval agresiu. Hlucháň po dohľadaní zletel dolu svahom. Kontakt vizuálny na cca 20 m

2.6.2016 Kremnické vrchy

Bez vizuálneho kontaktu, nájdené pierka a trus, signál pod nami.

Pomerne veľa vypŕchnutého peria, v okolí vývratov, padnutých kmeňov. Terén s množstvom prekážok a skrýš

ML BB – ochranný les

Nadm. výška – 1242 m

Porast: 190 r., zakm. 0,6, 5. stupeň (NPR), smrek 45%, buk 45%, jedľa 5%, javor 5%

Exp. V,

sklon 80%

10.6.2016
Kremnické vrchy

Kohúta sme nevideli, lokalita výskytu podľa signálu niekde v tomto biotope

Nadm. výška 1226 m

ML Kremnica, hospodársky les

Porast 2 porast skupiny :

1.por. skup. – 185 r, 0,15, smrek 56%, buk 25%, jedľa 10%, javor 9%

2. por.sk - 40 r., zakm. 0,85, smrek 78%, buk 20%, javor 2%

čučoriedka

Exp. JZ, sklon 35%

16.6.2016
Kremnické vrchy

Kohúta sme nevideli, lokalita výskytu podľa signálu niekde v tomto biotope. Starý les s nízkym zakmenením, množstvom mŕtveho dreva. Veľa pobytových znakov – trus, perie. Trus na mŕtvom dreve i po zemi, okolí poadaných stromov.

Perie pod vývratmi v „popoliskách“

Nadm. výška 1212 m

ML B. Bystrica, 5. stupeň (NPR)

Porast: **190r**., zakm. 0,6, buk 55%, smrek 35%, javor 5%, jarabina 5%

čučoriedka

Exp. V, sklon 80%

1.7.2016 Kremnické vrchy

Nadm. výška 1213 m n. m.

Hospodársky les

<u>Porast 2 etážový</u>:
1.et. 85 rokov, , zakm. 0,8,, smrek 80%, buk 20%
2.et. 10 rokov, zakm. 0,15, buk 90%, smrek 10% (v realite naopak)

Vypadnutá ručná letka

7.7.2016
Kremnické vrchy

Kohúta sme nevideli, lokalita výskytu podľa signálu niekde v tomto biotope, nájdené pierka, trus, ozobaná jedľička. Po odletení hlucháňa nájdená ručná letka v trajektórii odletu.

Nadm. výška 1074 m

ML Kremnica, 1. stupeň, hospodársky les

Porast 2 etážový :

1. 105 r., zakm. 0,84, smrek 67%, buk 29%, jedľa 2, javor 1%, smrekovec1%
2. 10 r, zakm. 0,15, buk 90%, smrek 10 %

Exp. J, sklon 35%

21.7.2016 Kremnické vrchy

Kohúta sme nevideli, lokalita výskytu podľa signálu niekde v tomto biotope –

Nájdené chvostové pero s vysielačkou.

Nadm. výška 1075 m

ML Kremnica, 1. stupeň, hospodársky les

Porast : 65 r, zakm. 0,85, smrek 60%, buk 40%,

Čučoriedka takmer úplne absentuje

Exp. Z, sklon 45%

Odchyt hlucháňa vo Veľkej Fatre

V spolupráci s užívateľom územia ML Ružomberok
2. stupeň , ochranný les, – OP NP VF

Nadm. výška – 1417 m

Osadenie vysielačky ATS, krúžok na ľavej nohe

Porast: 1.et. - 160r., zakm 0,4, smrek 100%,

2. et.- 50 r., zakm. 0,2 smrek 100%

3. et. 120 r., zakm. 0,6, smrek 100%

čučoriedka

22.4.2016 Veľká Fatra

presunutý do PR Smrekovica, 5. stupeň

Mimo turistických chodníkov

Nadmorská výška 1386 m n. m. (1,7 km od miesta odchytu)

Zakm. 0,65, smrek 60%, buk 30, jarabina 10%

Exp. J, sklon 30%

Počas prevozu problémy - potreba ochladiť hlucháňa snehom

26.5.2016 Veľká Fatra

Slabý signál z tohto biotopu, hlucháň nedohľadaný

Nadm. Výška okolo 1395 m

Porast 130r., ochranný les, zakm. 0,6, smrek 100%

Exp. J, sklon 60%

do 7.6.2016 Veľká Fatra

Hlucháň nedohľadaný

Postupne sa presúval z PR Smrekovica do NPR Jánošíkova kolkáreň a okolitých porastov mimo rezervácie

v máji a júni 3x nezachytený signál, musel sa nachádzať za hrebeňom

7.6. v poraste pod NPR Jánošíkova kolkáreň, vo fragmentoch lesa okolo holorubov

8.7.2016
Veľká Fatra

Hlucháň konečne dohľadaný, vizuálny kontakt (10 m)

1300 m.n.m.

Porast : 130 r., zakm. 0,6, OL, 2. stupeň (OP NP VF), smrek 100%

čučoriedka

Exp. J, sklon 60%

Hlucháň nie je agresívny, plachosť malá, necháva odstup 10 m

V poraste na kontakte s veľkou odlesnenou plochou.

Nadmorská výška výskytu hlucháňa v čase sledovania – Kremnické vrchy

1285 – 1074 m n. m. (211 výškových m)

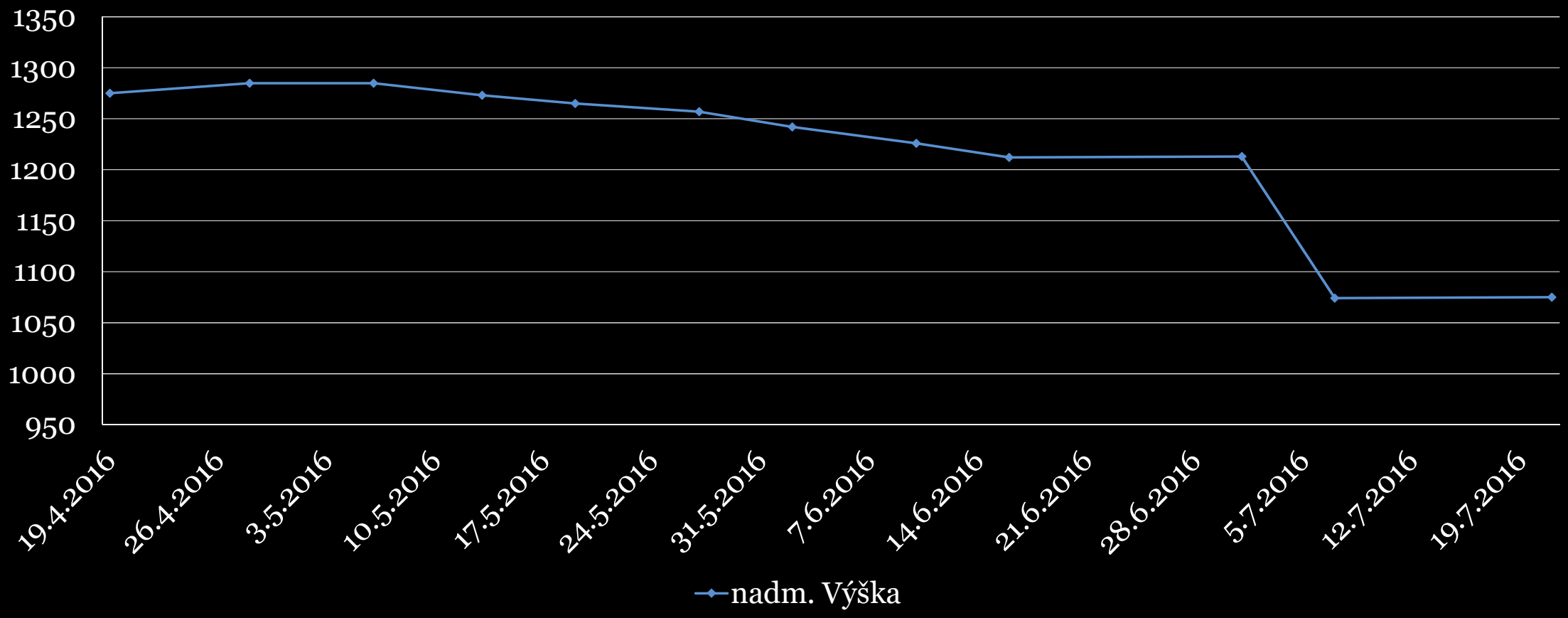

Nadmorská výška výskytu hlucháňa v čase sledovania – Veľká Fatra

1417 – 1236 m n. m. (181 výškových m)

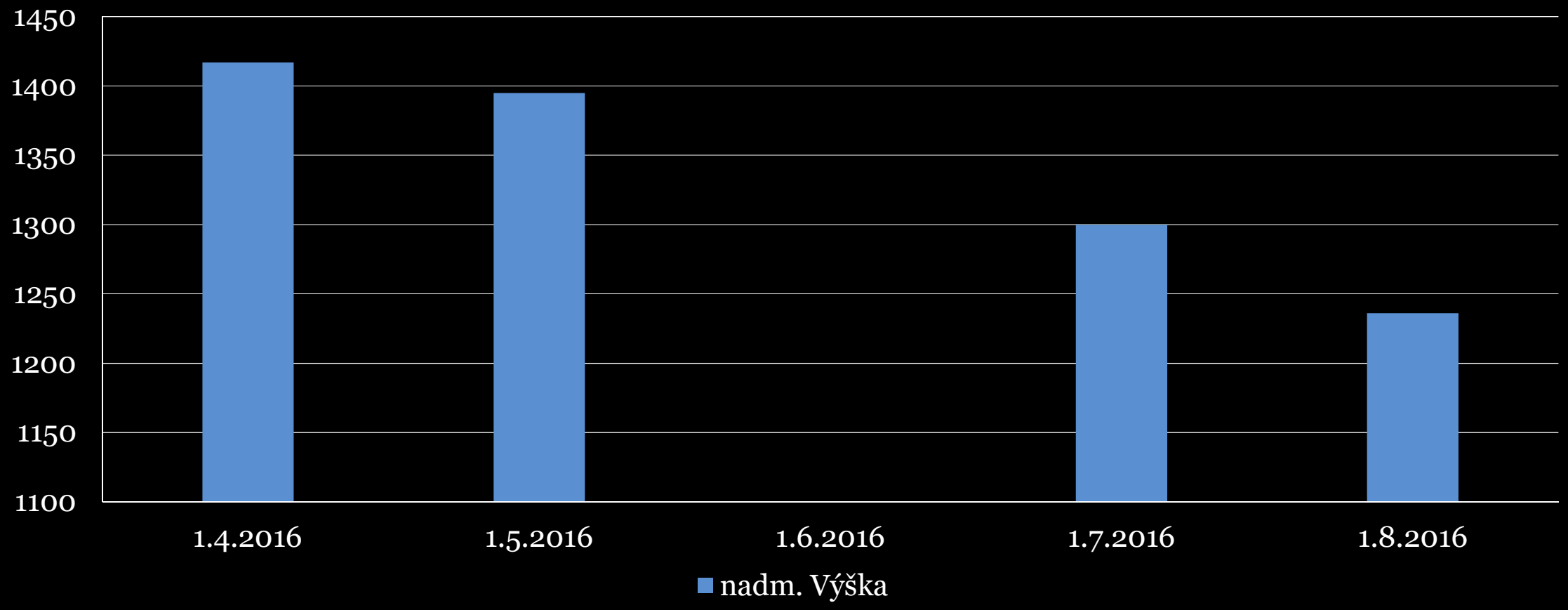

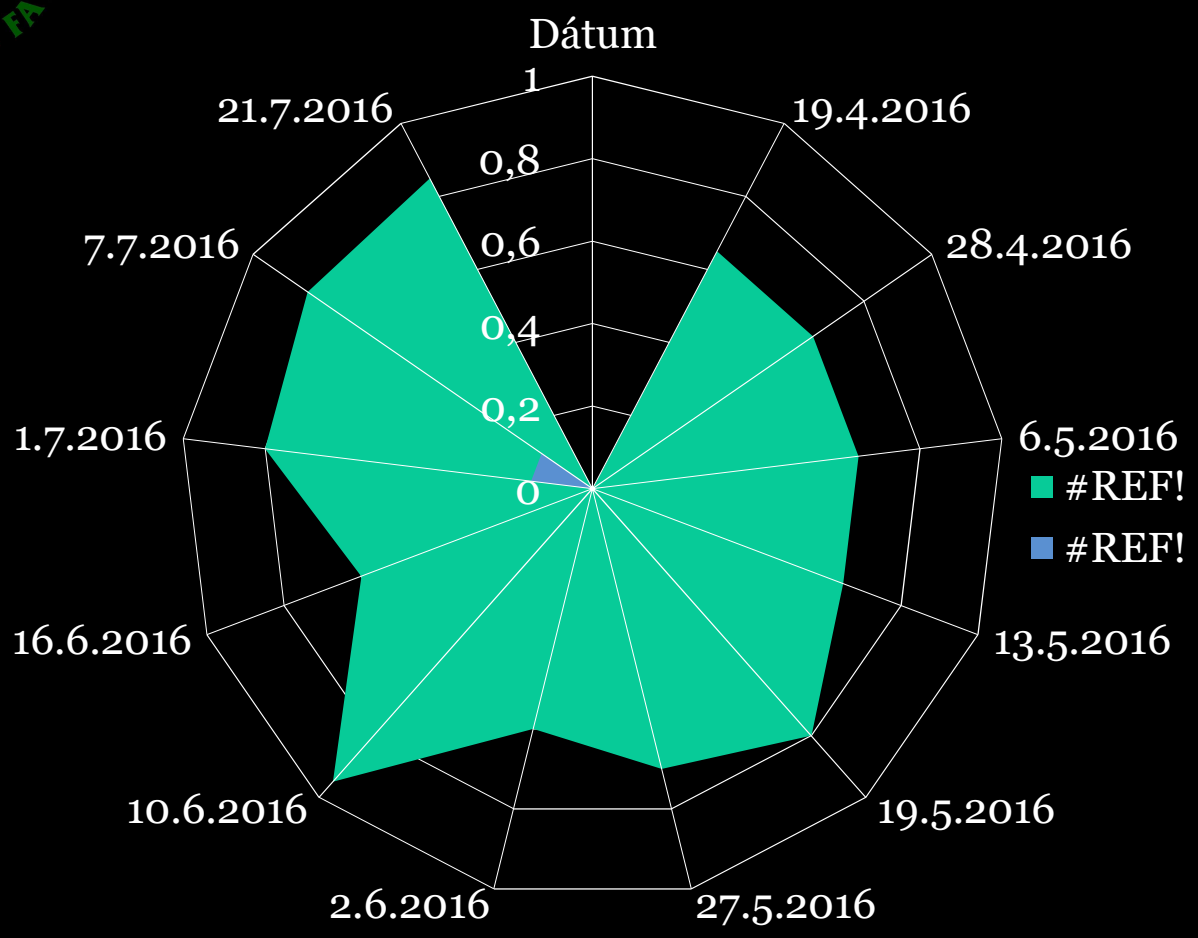

Využívanie územia v závislosti od zakmenenia a dátumu pozorovania

Hlucháň v Kremnických vrchoch 2016

Stred grafu zakmenenie 0, vonkajší okraj zakmenenie 1.

Preferoval porasty so zakmenením 0,6, s vysokým podielom mŕtveho dreva. V júli využíval i hospodárske porasty s vyšším zakmenením, no vždy na kontakte s maloplošným obnovným prvkom alebo v blízkosti prieseku

10.6. nebol dohľadaný presne

Vek porastu a dátum výskytu

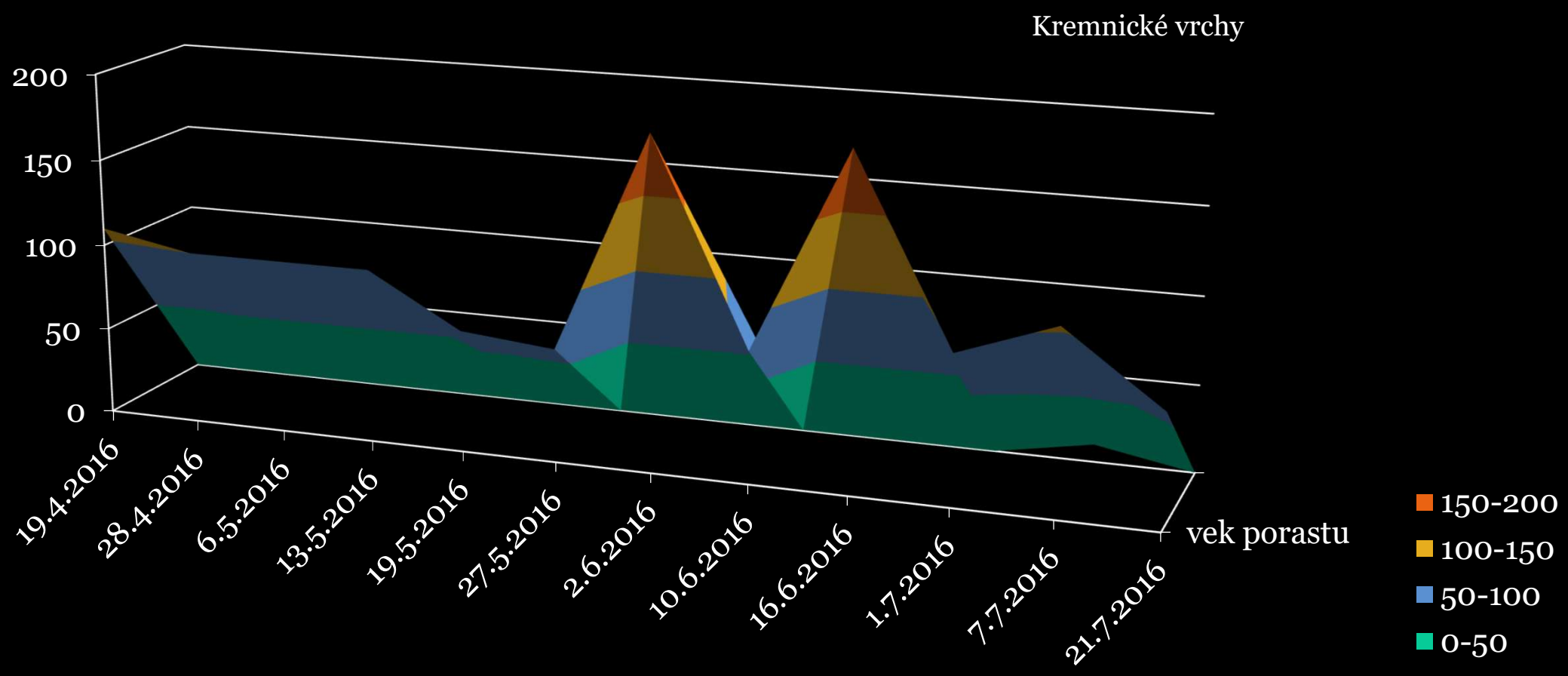

V čase intenzívneho preperovania vyhľadával najstaršie porasty s množstvom mŕtveho dreva

Orientácia terénu Kremnické vrchy

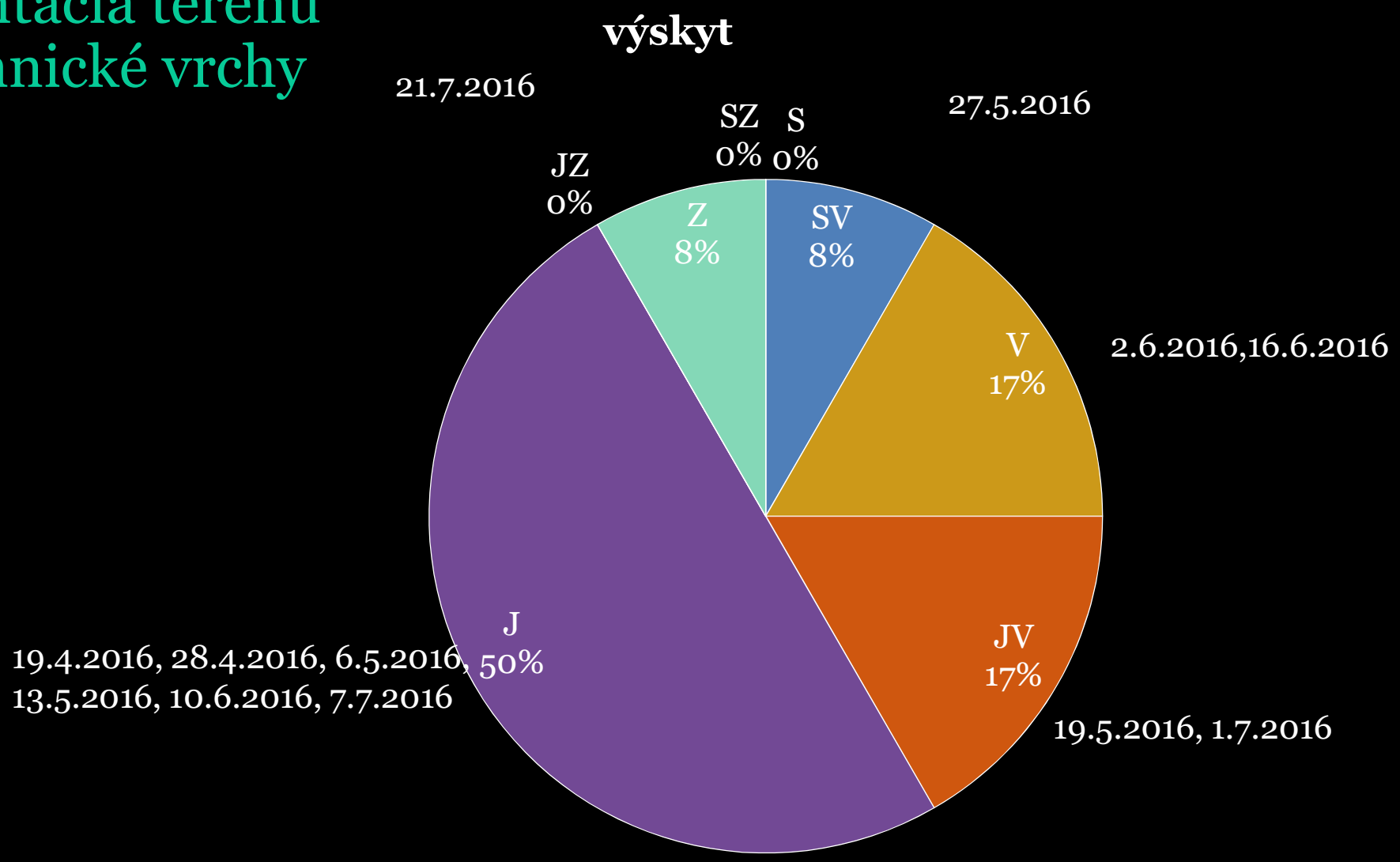

Domovský okrsok počas sledovania – ide o časti areálov výskytu počas sledovania (3-4 mesiace).

Kremnické vrchy

- 129 ha
- 1285-1074 m n. m. (211 m)
- 2,8 km najvzdialenejšie miesta

Veľká Fatra

- 47,8 ha (1,47 ha bez prenosu)
- Nepresný údaj, využíval aj nedohľadané lokality
- 1417 – 1236 m n.m. (181 m)
- 1,73 km (prenesený), 0,56 km

- Bolo by potrebné dlhšie

Sledovanie s využitím

satelitnej telemetrie

Asi prvé telemetrické VHF sledovanie hlucháňa v SR

+

Možnosť sledovať výskyt hlucháňa a charakteristiky prostredia, interakcie s inými druhmi

Možnosť sledovať jeho správanie a mieru jeho plachosti, rovnako ako vzhľad (poranenia, preperovanie...)

−

Prácne a časovo náročné dohľadávanie, malé množstvo priestorových údajov

Možné ovplyvňovanie jedinca rušením

Ďakujem za pozornosť

Za pomoc ďakujem aj kolegom:
Rado Reťkovský, Miro Gejdoš,
Meďo Macek a Edo Apfel

maria.apfelova@sopsr.sk
radovan.retkovsky@sopsr.sk

Štátna ochrana prírody SR,
Správa Národného parku Veľká Fatra